

Yeni Anayasa girişimi konusunda yazılı görüşler

Sayın Hüsamettin Cindoruk (TBMM Eski Başkanı)

Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu (İstanbul Üniversitesi Eski Rektörü)

Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Birliği'nin görüşü aşağıdadır. Bilgilerinize sunarız.

1. *Siyasal iktidarın 12 Eylül Referandumuyla anayasamızda yaptığı değişikliklerden sonra, amacına ulaşma yolunda hukuki olarak yeni bir anayasaya gereksinim kalmamıştır.*
2. *Yapılacak değişiklikler, ülkemizin bölünmesi, anayasamızın tartışılmaz maddelerinin değiştirilmesi, Anayasadan Türklüğün çıkarılması dışında pek bir işe yaramayacaktır.*
3. *Sahnelenen demokrasi oyununda figüran olmanın anlamı yoktur.*
4. *Komisyonlardaki eşitlik, oybirliği gibi anlaşmaların TBMM'de yapılacak oylama sırasında bir önemi olmayacaktır.*
5. *TBMM'de milletvekillerine küfür edebilen, onlara konuşma hakkı vermeyen; Atatürk'ü yargılayıp mahkum etmeye çalışan; halkımızı Alevi-Sünni diye ayırmayı hedefleyen; faşizmi içselleştirmiş bir zihniyetle yapılacak görüşmelerden demokratik gelişme çıkmaz.*

Sonuç olarak USTKB olarak,

- Senaryosu dışarıda yazılmış, figüranları dışarıda belirlenmiş ve özellikle seçilmişlerin yer aldığı bu oyunda böyle bir zamanda yer almanın anlamı olmadığını düşünüyoruz.
- Bu oyunu bozmak ve halkımıza anlatmak için elimizden geleni yapacağız.

Saygılarımızla.

A. İlhan Gülek

USTKB Dönem Sözcüsü

Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Birliği USTKBustkbposta@gmail.com, 26.11.11

Date: Mon, 31 Oct 2011 13:52:48 +0200

Değerli Katılımcılar ve Davetliler,

AKP'nin başlatmış olduğu Yeni Anayasa girişimi konusunda durum değerlendirmesi yaparak, "bölücü anayasa" girişimini önlemeye yönelik neler yapılabileceğini tartıştığımız, 22.10.2011 günü yaptığımız toplantıya katılan ve davet alan sizlerden, konuyla ilgili 2 sayfayı geçmeyecek yazılı görüşlerinizi en geç 7.11.2011 tarihine kadar almak arzusundayız. Yürütme Kurulu tarafından birleştirilecek olan görüşler daha sonra sizlere iletilecek olup, adını "**Anayasa Forumu**" olarak düşündüğümüz çalışmalarımızın ikinci toplantısının tarih ve gündemi daha sonra iletilecektir.

Bilgilerinize sunar, değerli katkılarınızı bekleriz.

Hüsamettin Cindoruk

TBMM Eski Başkanı

Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu

İstanbul Üniversitesi Eski Rektörü

Yanıtımız aşağıda ..

Sayın Hüsamettin Cindoruk (TBMM Eski Başkanı)

Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu (İstanbul Üniversitesi Eski Rektörü)

Anayasalar, klasik olarak "**Toplumsal Sözleşme**" biçiminde tanımlanır. Sözleşmede tarafların özgür istençleriyle yer almaları vazgeçilmezdir. Tersisi durumda sözleşme yok hükmündedir. Anayasa "**yapılırken**" taraflar kimlerdir? Devlet ve toplumdur. Tarafların temsilcileri kimlerdir? Devleti Hükümetin, halkı da TBMM'nin temsil ettiği söylenir. Ancak Hükümetin, TBMM üzerinde belirgin bir denetimi, yönlendirmesi açıktır. Yürürlükteki Anayasanın temel aldığı Güçler Ayrılığı ilkesi ayaklar altındadır. Öte yandan halkımızın TBMM'de adil temsili de söz konusu değildir. Geçerli oyların % 49'unu alan iktidar partisi AKP, Meclis'te 327 / 550 = % 60 temsil ağırlıklıdır. Bu sayısal tablo ile AKP hiçbir uzlaşmaya girmeden, halkoylaması ile dilediği gibi düzenleme yapabilecek durumdadır. Birakalım yeni Anayasa yapmayı, değişiklik için de meşru zemin yoktur. Basın susturulmuş, öncü aydınlar ve askerler yaygın olarak gözaltına alınmıştır. 4 yılı da aşan tutukluluk süresi peşin cezaya dönüştürülmüştür. Bu insanlarımız "**rehin, tutsak**" alınmış, adeta canlı kalkan olarak tutulmaktadır. İkiyüzlü Batı, bunca insan hakları çiğnemine suskundur. AKP iktidarının Türkiye'yi içine sürüklediği faşist iklim, özgürce demokratik ortamda bir anayasa değişikliği yapılmasına asla ve asla elverişli değildir. Bu **asimetrik küresel oyuna** gelinmemelidir.

Partiler Arası Uzlaşma Komisyonu'na eşit üye verilmesi aldatıcıdır. Bu Komisyon'da oybirliği yöntemi getirilmediği gibi, kapsam bakımından da bir sınırlama tanımlanmamıştır. Dolayısıyla Komisyon'da uzlaşılabilen konular, asıl Komisyon olan Anayasa Komisyonu'nda AKP'li üyelerin oylarıyla dikte edilebilecektir. Dahası, hükümetin Genel Kurul'da ezici bir çoğunluğu olduğundan, bu aşamada da son söz pratik olarak AKP'nindir. 330 oy, halkoylamasına sunulmak koşuluyla Anayasayı değiştirmeye yetmektedir. Federasyon, yerel özerklik, vatandaşlık tanımı konularında BDP vd. ile pazarlık temelli açık / örtük işbirliği yapılabilecektir. Bu durumda 367 eşiği geçilebilir ve halk oylamasına bile gidilmeksizin Anayasa, dış merkezlerin de istediği ve hatta dayattığı yönde, kritik biçimde değiştirilebilir. Ülkenin yazgısı asla riske atılamaz.

Bu bağlamda muhalefet partilerinin Uzlaşma Komisyonu'na üye vermeleri, demokratik ve hukuksal meşruiyeti olmayan Anayasa değişikliği sürecini meşrulaştırmaktan başka hiçbir işe yaramayacaktır. 1982 Anayasası 20 kez dolayında değişiklik geçirmiş ve neredeyse 2/3'ü değiştirilmiştir. Dolayısıyla, "**Darbe Anayasası**" polemiğine yer yoktur. Kaldı ki, asıl anayasal darbe, 12 Eylül 2010 halkoylaması ile yapılmış, 26 madde değiştirilerek **yargı bağımsızlığı** yok edilmiş ve 3 ana erkten biri olan yargı, büyük ölçüde siyasal iktidarın yönlendirmesine açılmıştır. Öte yandan İktidarın başı, geçen yıl değiştirilen 26 maddeye "**dokundurtmayacağı**" belirtmektedir. Elde 1'dir. Bu durumda girişimin "yeni anayasa" değil, "anayasa değişikliği" olacağı da netleşmiştir.

İktidarın niyeti bellidir; AB-ABD'ye verilen sözler, anlaşmalar doğrultusunda ülkemizin tekil (üniter) yapısı federasyona dönüştürülerek Başkanlık rejimine geçilmesi, yurttaşlık tanımının değiştirilmesi, ilk 3 maddenin yeniden düzenlenmesi ile de Cumhuriyet'imizin değiştirilmesi teklif bile edilemeyecek temel niteliklerinin dokunulmazlığının kaldırılması, AB Parlamentosu'nun kezlerce dayattığı üzere **Atatürk'süz bir anayasa** yapılması (!).. AKP'nin başlıca görevlerdir.

Yeni anayasa yapılması ise "asli kurucu iktidar" gücü ve meşruiyeti gerektirmektedir.

Bu açık, yalın ve kesin hukuksal zorunluk karşısında herhangi bir ödün verilmesi düşünülemez. Kaldı ki, yukarıda da belirtildiği üzere AKP zaten 2010 değişikliklerine "**Dokundurtmam!**" demektedir. Şimdilik, toptancı bir girişimle "yeni bir anayasa" yapılması gündemde değildir.

A Planı, bize göre, AKP ile masaya oturmamaktır. Bu taktik hata yapılmıştır.

Ancak yine de, dokunulmaz ilk 4 madde, bölünme riski doğuracak maddeler, yerel özerklik, federasyon, başkanlık rejimi, tek resmi dil, vatandaşlık tanımı, laiklik gibi maddeler gündeme getirildiğinde, muhalefet partilerinin masadan kalkması zorunludur. Fakat bunlar yapılmayacaksa, geri kalan da AKP için asla "doyurucu" olmayacaktır. Dolayısıyla muhalefetin, Uzlaşma Komisyonu'na katılmasının hiçbir tutarlı yanı bulunmamaktadır.

Yine de yukarıda sayılan, Atatürk Türkiye'sinin sonu anlamına gelebilecek içeriklerin dayatılması durumunda muhalefetin gecikmeksizin durumu kamuoyu ile paylaşarak görüşmelerden tümüyle çekilmesi ve halkımızla birlikte meşru direnme hattı örmesi kaçınılmaz olacaktır.

AKP'nin kimi "ortalama" tuzaklarına kesinkes düşülmemelidir. Sıkı durulması durumunda, gerçek niyetini gerçekleştiremeyeceğini gören iktidar partisinin yüz geri çekilmesi bile olasıdır!

B planı bağlamında, büyük iyi niyetle (açıkçası ham hayalcilikle!) 1982 Anayasası'nda 12 Eylül'ün izlerini silme ve daha çağdaş bir içerik yaratma olanağı yakalanabilirse -ki bunun ilk koşulu 2010 değişikliği ile yok edilen yargı bağımsızlığı başta olmak üzere yitirilenlerin geri alınmasıdır- kimi temel önermelerde bulunulabilir.

Örn. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, "**akla ve bilime dayalı**" bir devlet olarak da tanımlanarak yeni bir nitem (sıfat) daha kazandırılabilir. Dahası; Yasama, Yürütme, Yargı'ya ek olarak **4. bir erk** olarak "**Bilimsel akılcılık**" gündeme getirilebilir. Anımsayalım, Büyük Atatürk bize tinsel (manevi) kalıt (miras) olarak akıl ve bilimi bırakmıştı.

Ayrıca tüm yurttaşlara insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak sosyal, ekonomik, kültürel hakları güvenceleme gündeme getirilebilir. Somut örnek vermek gerekirse sağlık-sosyal güvenlik hizmetleri herkese hak, Devlete yüküm olarak tanımlanabilir ve Sağlık Bakanlığı bütçesinin genel bütçenin 1/10'undan az olamayacağı kurallaştırılabilir (Dünya Sağlık Örgütü önerisi bu yöndedir).

AKP iktidarının "**Hedef 2023**" sloganının içeriği nedir, çok dikkatle sorgulanmalıdır...

Türkiye'nin yakıcı ve son derece kritik, potansiyel tehlike ve tehditler içeren bir gündemi vardır. Ekonomik bunalım; %10'u aşan çok tehlikeli cari açık, süregelen ve yüksek oranlı işsizlik, yoksulluk, gelir dağılımı uçurumu, derin bölgesel kalkınma ayrımları, ayrılıkçı isyan hareketi, 23 Ekim'den bu yana deprem sorunu.. AKP 2002 Kasım'ında hükümet olduğunda cari açık 0,6 milyar \$ idi; Eylül 2011 sonunda 130 katına ulaşarak 77,5 milyar Dolar'ı aşmıştır. Toplam borçlar 221 milyar \$ iken 600 milyar \$'a dayanmıştır. Dış politikada emperyalizme uyduluk, taşeronluk yapılarak, Ülkemiz, kadim komşularıyla savaşa sürüklenmektedir. Tarihte sayısız örnekleri vardır; sorunlarla baş edemeyen iktidarlar gündem oyunlarına başvurmakta (yapay Dersim tartışmaları gibi!), faşizme kaymakta hatta ülkeyi savaşa sürüklemektedirler. AKP de benzer durumdadır iktidarının 10. yılında, AB ve ABD eski gücünde değildir, ciddi sorunlarla boğuşmaktadırlar. AKP'yi sürgit kullanma olanakları ve güçleri kalmamıştır. Bu konjonktür de iyi değerlendirilerek, içeride yükselen halk muhalefeti akıllıca örülmeli ve **AKP hükümeti istifaya zorlanmalıdır**.

Anayasa değiştirilecekse; ilk 4 madde, devrim yasaları (174. md.), laiklik (24. md.) ve vatandaşlık tanımı (Anayasa md. 66 : *Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.*) gibi Cumhuriyet'in vazgeçilmez temel niteliklerine dokunmamak koşuluyla bir anayasa yapmak üzere kamuoyundan yetki istenerek seçime gidilebilir ve temsil adaletine dayalı olarak (seçim barajı, siyasal partilerde demokrasi..) oluşturulacak yeni TBMM bunu yapabilir.

Türkiye 2023'e varmadan bitirilip teslim alınmak istenmektedir. Etnik ve inanç temelli **ayrışma-çatışma** toplumda tohumlanmaktadır ve fay hatları kritik düzeyde derinleşmiştir. Türkiye hızla bir derlenme-toparlanma-rehabilitasyon sürecine girmek zorundadır. Bu bağlamda **tüm ulusalcı güçlerin bir büyük siyasal koalisyonu zorunludur**. Ülke ve ulus bütünlüğünü, iç ve dış **barışı korumak** en ivedi gündemdir. Bunun dışında, Anayasa değişikliği / yeni anayasa yapımı, Türkiye'yi bilerek oyalamaktan başka bir işlev görmez.

Sonuç : Anayasa değişikliği / yapımı güncel sorun değil, net gündem oyunudur. Bu çok tehlikeli gidiş, AKP'nin ateşle dansı halkımıza yaygın olarak açıklıkla anlatılmalı ve bir ulusal muhalefet, güç birliği hareketi yükseltilmelidir. Yakıcı ve acil olan gündem ve gereksinim budur, gerisi sanaldır, gaflet ve dalalettir; hatta ihanettir..

Saygı ile bilginize sunarım. 28.11.11, Ankara.

Prof. Dr. Ahmet SALTİK